

Kulatý stůl na téma

Vytváříme nový domov i nové možnosti: Zaměstnávání lidí s postižením v kontextu transformace Domova Sluneční dvůr

Život v ústavu je hendikep.

Datum a místo konání:

21. března 2012

Cafe & pub galerie

**JESTŘEBÍ
u České Lípy**

Projekt Podpora transformace sociálních služeb

Transformace je změna velkokapacitní ústavní služby pro lidi s postižením na bydlení a podporu v běžném prostředí. Lidé s postižením díky transformaci přecházejí z velkých ústavů do bytů či rodinných domů v běžné zástavbě a žijí způsobem života, který je obvyklý pro jejich vrstevníky.

S náležitou podporou mohou lidé s postižením žít v běžných domácnostech, převzít odpovědnost za svůj život a zvládat péči o sebe a domácnost tak, jak to dělají ti, kdo v ústavech nežijí. Mohou chodit do zaměstnání, pěstovat své záliby nebo se stýkat s přáteli z okolí. Není důvod, aby svůj život trávili ve velkokapacitní instituci, která je v těchto činnostech omezuje.

Cílem projektu je podpořit přechod lidí s postižením z velkokapacitních ústavních služeb do bydlení a služeb v běžném prostředí.

Projekt realizuje odbor sociálních služeb a sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Projektu se účastní 32 ústavních zařízení z celé ČR, která poskytují služby cca 3 800 lidem s postižením. Na projektu spolupracují všechny kraje České republiky (Hlavní město Praha se vzhledem k podmínkám Evropského sociálního fondu účastní vybraných aktivit).

Součástí projektu je také Národní centrum podpory transformace sociálních služeb, které vzdělává a podporuje účastníky transformačního procesu.

Projekt přispívá k plnění *Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti*, která byla přijata usnesením vlády České republiky č. 127 dne 21. února 2007.

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Více o projektu: <http://www.mpsv.cz/cs/7058>

Liberecký kraj

V Libereckém kraji se nachází 23 pobytových zařízení pro lidi se zdravotním postižením. Celková kapacita v těchto zařízeních je 887 lůžek.

Zařízení poskytují následující sociální služby:

- domov pro osoby se zdravotním postižením – 10 zařízení, celková kapacita 428 lůžek,
- týdenní stacionář – 4 zařízení, celková kapacita 82 lůžek,
- domov se zvláštním režimem – 11 zařízení, celková kapacita 377 lůžek.

Kraj pracuje na transformaci intenzivně již od roku 2009, kdy začalo postupně docházet v jednotlivých zařízeních ke změnám vedoucím ke zkvalitnění služeb klientům. Došlo ke snížení kapacity zařízení, byla navázána spolupráce s navazujícími sociálními službami poskytujícími chráněné a podporované bydlení apod. Transformace sociálních služeb byla pevně začleněna do strategických rozvojových dokumentů kraje. To byl také jeden z důvodů, proč se Liberecký kraj zapojil do projektu Podpora transformace sociálních služeb.

Hlavní cíle Libereckého kraje v oblasti sociálních služeb jsou následující:

- rozvoj a podstatné zvýšení podílu služeb sociální

péče poskytovaných v přirozeném prostředí uživatele, využívání terénních a ambulantních služeb větším počtem uživatelů a podstatné snížení počtu uživatelů pobytových služeb,

- zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu.

Liberecký kraj je zřizovatelem 18 příspěvkových organizací. Do projektu Podpora transformace sociálních služeb jsou v Libereckém kraji zapojena 3 zařízení zřizovaná Libereckým krajem:

- Domov Sluneční dvůr, příspěvková organizace,
- Domov pro osoby se zdravotním postižením Mařenice, příspěvková organizace,
- Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou, příspěvková organizace.

Až na výjimky se zařízení zpravidla nacházejí v menších městech či obcích nebo v okrajových částech větších měst. Technický stav budov, ve kterých jsou pobytové služby poskytovány, je různý. Často se ale jedná o staré bariérové budovy, které byly rekonstruovány nebo rekonstrukci v nejbližší době vyžadují. Není výjimkou, že klienti bydlí v budovách, jejichž technický stav je velmi špatný. Lidé s postižením žijí ve vícelůžkových pokojích, nemají dostatek soukromí.

Podpora Libereckého kraje v oblasti rozvoje sociálních služeb

Liberecký kraj podporuje rozvoj sociálních služeb především formou individuálních projektů.

V rámci programu podpory a rozvoje kvality sociálních služeb v Libereckém kraji byly realizovány projekty IP1 – Služby sociální prevence v Libereckém kraji a IP2 – Podpora střednědobého plánování a rozvoje kvality sítě sociálních služeb v Libereckém kraji.

Hlavním tématem projektu IP1 – Služby sociální prevence v Libereckém kraji je pomoc skupinám obyvatel Libereckého kraje, kteří jsou ze zdravotních, sociálních, etnických či jiných důvodů znevýhodněni, zapojit se do života společnosti. Klíčovým prvkem projektu je prevence předcházející situacím, které mohou ve společnosti vzniknout. V rámci tohoto projektu je podpořeno 22 poskytovatelů sociálních služeb, kteří poskytují následující služby: Azylové domy, Intervenční centra, Raná péče, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, Nízkoprahová denní centra, Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, Sociálně terapeutické dílny, Terénní programy, Sociální rehabilitace, Podpora samostatného bydlení.

Projekt IP2 – Podpora střednědobého plánování a rozvoje kvality sítě sociálních služeb v Libereckém kraji měl za cíl podpořit sociální začleňování vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením v Libereckém kraji, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnávání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly sociálních služeb. V rámci tohoto projektu IP2 kraj realizoval následující vzdělávací aktivity:

- Odborné vzdělávání realizačního týmu
- Sociální šetření a sociální poradenství - vzdělávání sociálních pracovníků obcí a měst
- Vzdělávání úředníků sociálních odborů obcí, měst a krajů
- Vzdělávání metodiků zavádění standardů kvality u poskytovatelů sociálních služeb
- Vzdělávací kurz pro pracovníky sociální péče

pokračování na str. 3

Podpora Libereckého kraje v oblasti rozvoje sociálních služeb

pokračování ze str. 2

- Vzdělávací kurzy pro podporu tvorby, vyhodnocení a aktualizace rozvojových plánů poskytovatelů sociálních služeb
- Vzdělávací kurzy zaměřené na pracovníky zabývající se sociální prevencí

Dále byla vytvořena Krajská metodická příručka plánování sociálních služeb v Libereckém kraji, proběhl Monitoring a aktualizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji a v neposlední řadě byl uskutečněn Veletřh poskytovatelů sociálních služeb.

V současné době Liberecký kraj realizuje projekt IP3 – Rozšíření nástrojů pro podporu systému plánování sociálních služeb v Libereckém kraji. Hlavním cílem projektu je zpracování kvalitního Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji pro období 2014 – 2017 díky zkvalitnění spolupráce s územím a datové podpoře.

Více informací naleznete na stránkách www.kraj-lbc.cz.

Regionální pracovnice pro Liberecký kraj

Mgr. Lucie Stanická

e-mail: lucie.stanicka@trass.cz telefon: 739 548 484

Domov Sluneční dvůr

příspěvková organizace Libereckého kraje

Pohled na novou a starou budovu

Služby jsou poskytovány osobám, které se nacházejí v nepříznivé životní situaci a o něž není možné se postarat doma, tzn. za pomoci jejich rodiny či blízkých osob nebo za využití jiných terénních či ambulantních služeb, a dále imobilním osobám či osobám, jejichž zdravotní stav vyžaduje celodenní zdravotnickou péči.

Cílovou skupinu tvoří osoby od 26 do 80 let věku (a více), které mají z důvodu mentálního postižení, popř. dalšího přidruženého postižení, sníženou soběstačnost a jsou tak závislé na úplné pomoci či dopomoci jiné fyzické osoby. V současné době jsou klientkami zařízení pouze ženy.

Postupným snižováním kapacity (odchodem klientek do chráněných bytů a odchodem do rodin) došlo ke snížení počtu klientek na pokojích a zlepšení jejich života. V současnosti jsou využívány maximálně třílůžkové pokoje. Kapacita zařízení je nyní 52 lůžek z původních 85 (v roce 2001).

Zařízení bylo do projektu MPSV Podpora transformace sociálních služeb zařazeno především z důvodu jeho odlehle polohy, která neumožňuje lidem s postižením plnohodnotné začlenění do běžného života, a také z důvodu špatného technického stavu budov, jejichž dispozice neumožňují zajistit klientům službu tak, aby vyhovovala jejich základním potřebám a přáním.

Zařízení je situováno na okraji obce Jestřebí. Tvoří ho rozlehlý komplex 5 budov, které jsou převážně bariérové a jejichž technický stav je špatný.

V rámci procesu transformace dojde ke změně v poskytování služby všem klientům, ale zároveň bude zachován její rozsah, odpovídající jejich individuálním potřebám. Transformováno bude celé zařízení a areál současného zařízení bude zcela opuštěn. Celkem je transformace plánována pro 52 klientů.

Po transformaci bude ve všech vybraných lokalitách poskytována služba Domov pro osoby se zdravotním postižením (dále jen DOZP), a to v přirozeném prostředí v domech či bytech v běžné zástavbě.

Dále bude vybudováno zázemí pro pracovní a volnočasové aktivity lidí s postižením.

Pro ubytování lidí s postižením v nové službě bude sloužit 8 objektů rozmístěných ve 4 lokalitách. Podoba těchto objektů (uskupení domácnosti – spolubydlící, kapacita domácnosti, uzpůsobení prostoru, vybavení) vychází z individuálních potřeb klientek.

Více informací na www.domovslunecnidvur.cz.

Zkušenosti Domova Sluneční dvůr se zaměstnáváním lidí s postižením

V současné době je 8 žen s postižením žijících v Domově Sluneční dvůr zaměstnáno v restauraci Cafe & pub galerie v Jestřebí, kde vykonávají pomocné práce v kuchyni. Zařízení se snaží podporovat i další klientky v hledání a zprostředkování zaměstnání. V současných podmínkách je to však velmi složité, především z důvodu nepříznivé polohy zařízení a malého množství pracovních příležitostí v místě nebo v nejbližším okolí. V souvislosti s transformací služby je plánováno, že ženy s postižením budou mít možnost se zapojit do pracovního procesu v daleko větší míře než doposud.

Za tímto účelem organizace spolupracuje s návaznými sociálními službami a spolu s klientkami plánuje nové bydlení tak, aby pro ně

byla práce po přestěhování dostupnější. „O tom, že chodit do práce je pro ženy s postižením důležité, mě denně přesvědčuje nadšení těch, které již do zaměstnání docházejí. Do práce se vždy těší, odcházejí do ní s úsměvem, a kdyby mohly, tak tam tráví mnohem více času. Navíc je vidět, jak se ty, které začaly chodit do práce, změnily – jsou zodpovědnější, plánují si samy svůj čas a více si věří“, říká Barbora Tylová, sociální pracovnice Domova Sluneční dvůr.

Odborná pracovnice v zařízení Domov Slunečný dvůr

Bc. Štěpánka Kecková

e-mail: stepanka.keckova@trass.cz

telefon: 739 548 484

Časté otázky a odpovědi

Znamená transformace zrušení služeb pro lidi s postižením?

Ne, nejedná se o rušení služeb, ale o změnu podmínek a způsobu jejich poskytování. Většina lidí s postižením se z ústavů stěhuje do běžných bytů či rodinných domů, kde jim je zajištěna potřebná podpora např. formou chráněného bydlení. Využívají také denní stacionáře a další způsoby podpory.

Někteří lidé ale z ústavů odcházejí úplně?

Část současných klientů velkých ústavů se vrací ke svým rodinám nebo se stěhuje do domácností s přáteli – a pobytovou sociální službu již nepotřebují. Jsou to ti, kteří mají takové schopnosti a dovednosti, které jim umožňují vést samostatný život. Do ústavu se přitom dostali pro nedostatek jiných možností podpory.

Pokud žil člověk v ústavu dlouhá léta, jak takovou změnu zvládne?

Pro člověka, který strávil část svého života v ústavním zařízení, je určitě tato změna náročná. Proto jí předchází důkladná příprava, která obnáší jak vyhodnocení potřeb člověka, tak naplánování průběhu transformace. Součástí přípravy jsou také výběr místa budoucího bydliště, jeho návštěvy a navazování vztahů s okolím nebo rozvoj potřebných dovedností. Zkušenosti ukazují, že přes počáteční stres dochází po přestěhování ke zlepšení psychické pohody a navázání dobrých vztahů s okolím.

Podle čeho bylo 32 zařízení zapojených do projektu vybráno?

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR oslovilo kraje, které přihlášily vybraná zařízení – zohledňovala se vysoká kapacita zařízení a objektů, jejich špatný stav, izolovanost od běžného prostředí a další ukazatele.

Podle čeho jsou vybírány obce, kam se lidé z ústavů stěhují?

Cílové obce jsou vybírány podle konkrétních potřeb lidí, kteří se do nich stěhují: často se odvíjí od jejich rodinných nebo přátelských vazeb.

Spousta lidí s postižením dnes žije v rodinách a do ústavů nechce, ovšem chybí pro ně dostupná pomoc. Proč se raději nevěnujete jim, vždyť o lidi v ústavech je postaráno?

Protože život v ústavu je hendikep. Velkokapacitní instituce omezuje osobní rozvoj člověka. Každý má přitom právo na běžný život srovnatelný s vrstevníky.

Navíc, díky transformaci se zvyšuje dostupnost bydlení a podpory pro dospělé s postižením v běžném prostředí. Nově vytvořené bydlení a služby budou moci využívat také lidé, kteří nepřicházejí z ústavů. V transformaci vybudované zázemí pro služby bude obci sloužit řadu dalších let.

To ale bude stát spoustu peněz, kde je vezmete?

Vytvářet nové služby pro lidi s postižením je možné díky penězům z Integrovaného operačního programu, kde je k tomuto účelu vyhrazeno cca 1,3 mld. Kč.

Více informací: <http://www.mpsv.cz/cs/5496>

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb pomáhá vzděláváním a metodikou 32 organizacím, které umožňují lidem s postižením přejít z velkých ústavních služeb do bydlení a života v běžné společnosti. Národní centrum je součástí projektu MPSV ČR Podpora transformace sociálních služeb.

Národní centrum **podporuje zapojené organizace a kraje posílením personálních kapacit** potřebných pro zvládnutí transformačního procesu: v každé zapojené organizaci má odborného pracovníka na 0,5 úvazku a v každém zapojeném kraji pracovníka na 1,0 úvazku.

Národní centrum **vzdělává pracovníky zapojených organizací a dalších institucí podílejících se na transformaci** služeb sociální péče. Zajišťuje čtyři vícedenní vzdělávací programy a řadu jednorázových seminářů a workshopů, které přispívají ke sdílení zkušeností a informací nezbytných pro úspěšný průběh transformace.

Národní centrum **poskytuje konzultace a metodickou podporu** při tvorbě transformačních plánů a investičních projektů, které umožňují praktickou realizaci transformace.

Národní centrum **vytváří analytické a metodické nástroje**, které reflektují dosavadní průběh transformace a přispívají k jeho pokračování i pro další lidi s postižením, které žijí ve velkokapacitních institucích.

Národní centrum **informuje o transformačním procesu a podporuje veřejnou diskuzi o deinstitucionalizaci** služeb sociální péče.

Národní centrum zahájilo svou činnost v listopadu 2010 na základě veřejné zakázky Ministerstva práce a sociálních věcí.

Řízení, personální zajištění a realizaci řady konkrétních aktivit Národního centra zajišťuje společnost 3P Consulting. Na činnosti Národního centra se také podílejí:

- sdružení Hestia, které poskytuje supervizi zapojeným organizacím, krajům a pracovníkům MPSV a školí intervizory v zařízeních
- společnost Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, která zajišťuje některé vzdělávací aktivity
- sdružení Quip – Společnost pro změnu a společnost Akademie produktivity a inovací, které se podílejí na tvorbě analýz.

Při realizaci aktivit spolupracuje Národní centrum s řadou odborníků z dalších organizací, které se věnují transformaci sociálních služeb pro lidi s postižením. Aktivity Národního centra probíhají do března 2013. Novinky na www.facebook.com/trass.cz.

Kontakt:

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

3P Consulting, s.r.o.
Římská 12
120 00 Praha 2

telefon:
(+420) 739 548 469

e-mail:
info@trass.cz

web:
www.trass.cz

Facebook:

www.facebook.com/trass.cz

